

samt Frankrike å andra sidan år 1865 ingångna handelstraktat skulle anses innefatta hinder för åvägabringandet af ofvan föreslagna alternativa åtgärd,

Riksdagen då jemväl ville besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att Han täcktes af Franska regeringen utverka en sådan modifikation i nämnde traktat, att hinder ej möta för utfärdandet af författning i föreslaget syfte.

Om remiss till Bevillnings-Utskottet anhålles.

Stockholm den 22 Januari 1873.

A. W. Westerdal.

N:o 3.

Af Herr A. Adlersparre: Angående förbättrade villkor för beväringmanskapet under dess öfningsmöten.

I ett hårdt klimat, der äfven sommaren kan vara kall och fuktig, fordras, såsom hvar och en vet, för helsans och krafternas underhåll starkare föda och varmare beklädnad, än i länder under blidare luftstreck. Likaså har erfarenheten styrkt, att ansträngning och umbärande äro känbarare för ynglingen än för den mogne, mer härdade mannen.

Dessa välkända fakta, tillämpade på vår beväringinstitution, leda till slutsatser så enkla och tydliga, att äfven de synas obestriddiga. De säga oss:

att den svenske beväringynglingens underhåll, hans föda, beklädnad och lägerutredning, böra bestämmas efter vårt klimats fordringar, och ej efter de anordningar, som i andra länder anses behöfliga för dervarande värnepligtige;

att om våra beväringynglingar åtnjuta sämre vård än deras likar i länder

med blidare klimat än vårt, måste detta utvisa ett otillfredsställande, ej berättigadt förhållande hos oss, samt

att under fredstid det är af större vikt, att den till vapenöfning inkallade beväringssynglingen erhåller en för sina unga år lämplig behandling, än att han i allt göres ovillkorligt likställig med den besoldade soldaten, som mot lega eller års-lön gjort krigstjensten till sitt yrke.

Sanningen i dessa satser lär svårigen kunna förnekas, ej heller det vitsord de gifva, när de användas såsom proberstenar på beväringssinstitutionens nuvarande ekonomiska anordningar. Att dessa sednare i åtskilliga delar finnas underhaltiga kan icke döljas, och bör det icke heller, om bristerna skola afhjelpas och institutionen omsider blifva till det gagn, fäderneslandet af densamma numera förväntar. En beväringssinstitution måste alltid, särdeles när den icke medgifver friköpningsrätten, innebära pligter störande för den enskilda verksamheten; men oafsedt denna uppoffring, borde icke under fredstid den obligatoriska vapenöfningen medföra sådana umbäranden och göras så motbjudande som nu är förhållandet. Den utspisning, som enligt gällande författningar tilldelas beväringssynglingen, och den hvila, som efter dagslång exercis honom erbjudes, äro ej under våra naturförhållanden tillräckliga för en ynglings behof. Icke heller i sedligt hänseende egnas beväringssynglingen den vård, institutionen såsom nationaluppföstran borde omfatta, då han under öfningsmötet nödgas dväljas i en orenlighet, som ej blott är störande för helse och trefnad, utan ock nedtrycker den aktning hvarje yngling bör hysa för sig sjelf. Fakta tala här bäst.

I beväringsslägret går trumman klockan fem på morgonen, för att kalla till uppställning. Tillföre slogs reveljen klockan fyra. Det är ett minne af den nyss aflidne konungens folkkärlek att uppställningen nu sker en timme sednare. Hvilan är härigenom, hvad timantalet angår, fullt tillräcklig — hvilket är mer än som kan sägas om den öfriga anordningen för natten.

Genast på morgonen, vanligen klockan half sex, börjas exercisen och fortsättes till half nio, då inryckning sker för frukost. Detta första mål består af ett mått kaffe med socker, men utan mjölk, samt en bit sill, sju à åtta man om sillen, samt dertill så mycket af brödportionen, som vid middag och qvällsvard kan undvaras. Brödportionen är dock både god och tillräcklig. Straxt före klockan tio sker åter utryckning för exercis, hvilken nu räcker till klockan tolf, hvarefter middagsmålet utdelas. Detta består af en skål ärtsoppa samt ett stycke kött eller salt fläsk, det sednare af ungefär tvänne fingers storlek. Sedan eftermiddagsexercisen fortsatts från klockan fem till klockan åtta, erhålles aftonmålet, nämligen en skål korngrynsgröt. Denna anrättning, kokad i vatten och utdelad utan tillsats af smör eller mjölk, lär i allmänhet lemnas orörd.

Sådan är utspisningen. Anordningen för natthvilan är ännu mera otillfredsställande. Enligt föreskrift kan i hvarje tält förläggas tjugofem man, men dels

genom frånvaron af de sjukskrifna, och dels genom tillåtelsen för dem, som hafva råd, att begagna enskildt tält, uppgår antalet sällan till mer än aderton eller tjugo man. Till hvilobädd erhåller hvarje man tio skålpund halm, samt understundom äfven granris, som också vanligen beräknas till tio skålpund på man. Granriset lär dock sällan begagnas. Täckte bestås icke, ej heller brädbeklädnad under halmen. Denne sednare, som efter några dagars begagnande är söndertrampad och knappast skyler marken, är antingen fuktig eller ett tillhåll för insekter m. m., allt efter väderlekens beskaffenhet. På en sådan bädd, med patronköket till hufvudkudde, kan det icke blifva mycken vederqvickelse af hvilan. Men dermed är ej nog; snyggheten bortjagas och helsan blottställes. Sålunda utrustad nödsakas nämligen bevaringsynglingen natt efter natt, så länge öfningsmötet räcker, ligga med munderingspersedlarne på sig, kläderna må vara rena eller dammiga, våta eller torra. När man härtill betänker, att i bevaringsynglingarnes lägerutredning ej ingår sked, knif eller gaffel, icke en torkhandduk, icke ensvättbaljor eller något slags anordning för rentvagning, vare sig morgon eller afton, blir det lätt att fatta hela vidden af den uraktlåtenhet, hvartill vår bevaringsinstitution nu gör sig skyldig. En tidsenlig ändring synes här oafvislig.

Gifvet är, att bevaringslägret icke kan åstadkomma kost och utredning, motsvarande vanorna från ett ordnad hem. Det barnsliga i en dylik fordran, om den funnes, berättigar dock icke till den motsatta ytterligheten, eller att sätta bevaringsynglingen på svältkur, och att beröfva honom den vård, som är första vilkoret för helsa och trefnad. Öfningsmötets uppgift borde väl icke vara någon annan än att lära bevaringsynglingen vapnets bruk, samt att hos honom inplanta begreppen om krigslydnad och ordning. Att i förtid vilja göra fälttågets umbäranden och vedervärdigheter till en militärisk vana vore, äfven om det kunde ske, dåraktigt, synnerligen då ynglingens helsa och institutionens ädlare syften derigenom äfventyras. Dertill kommer, att den hårda behandlingen, ehuru skenbart en ekonomisk besparing, i verkligheten är en misshushållning. En vårdslösad trupp är alltid en mer eller mindre ogynnsam jordmån att bearbeta, och gifver ej det resultat, som under bättre förhållanden skulle kunna erhållas, då deremot tillräcklig föda, vederqvickande hvila, ordning och renlighet uppfriska sinne och krafter, och derigenom mångdubbla förmågan att mottaga den ansträngande krigsundervisningen. Sedd från hvilken synpunkt som helst visar sig behöfligheten af förbättrade anordningar.

Sammanställas nu berörda missförhållanden med den utredning och vård, som i andra länder tilldelas den värnepligtige, komma vår bevaringsinstitutionens brister i en än starkare belysning. För en dylik jemförelse ligga Preussen och Danmark oss närmast. I dessa länder är, likasom hos oss, pligten att dugliggöra sig till fäderneslandets försvar ovilkorlig, och båda ländernas klimat är, ehuru betydligt blidare, likartadt med vårt. Hvad Preussen beträffar torde dock anmärkas, att vi hvarken kunna eller böra söka likställighet med ett land, hvars vidt omfattande

politik framtvingar en militärorganisation, som under andra förhållanden icke vore behöflig. Må därför dervarande väl ordnade kaserner, kantoneringen i byar och städer, utspisningen under fälttjensten, beklädnaden m. m. här lemnas åsido.

Emot jmförelsen med Danmark kan icke en dylik invändning göras. Der äro statens syften samt folkets lynne och vanor i det närmaste desamma som hos oss. Icke heller kan man misstänka att militärlyx insmugit sig under dervarande kontrollerade statshushållning. Också åtnjuter den danske värnepligtige icke något öfverflöd, utan tilldelas just nått och jemt hvad efter noggrann pröfning anses för honom behöfligt.

Bifogade tabell visar, under svenska rymd- och vigtbenämningar, hvad hvarje dag i förplägning och underhåll består den danske värnepligtige och den svenske beväringssynglingen. Den förstnämnde, som af staten ej erhåller mer än brödet, bränvinet och middagsmålet in natura, får derutöfver efter eget godfinnande, för en kontant dagspenning köpa sin kost af marketentare, hvaraf tvänne åtfölja hvarje bataljon. Uttager han icke bränvinet undfar han i ersättning fyra öre för dag, hvarigenom den kontanta aflöningen för uppköp af lifsmedel ökas till sextiofyra öre.

Dagligt underhåll

för

Dansk

värnepligtig.

Kontant 60 öre; bröd 1 $\mathcal{R}$ 76 ort; bränvin 4,6 kub.-tum.

Middag:

Trenne dagar af sex: färskt kött 76 ort, risgryn 5,4 kub.-tum, eller korn-gryn 7 kub.-tum.

Tvänne dagar af sex: salt fläsk 58 ort, kokärter 5,8 kub.-tum.

En dag af sex: klippfisk 58 ort, smör 7 ort, potatis 1 $\mathcal{R}$ 76 ort, eller risgryn 5,4 kub.-tum.

Svensk

beväringssyngling.

Kontant 6 öre; bröd 2 $\mathcal{R}$.

Frukost:

Kaffe 2 ort, socker 3 ort, sill 6,5 ort.

Middag:

Fyra dagar af sju: färskt kött 75 ort, kokärter 8 kub.-tum.

Tvänne dagar af sju: salt kött 63 ort, kokärter 8 kub.-tum.

En dag af sju: salt fläsk 33 ort, kokärter 8 kub.-tum.

Qvällsvard:

Korngryn 8 kub.-tum.

Dertill kommer lägerutredningen. Då svenske beväringssynglingen för natt-hvilan erhåller till bädd tio skålpund halm, utbredd på blotta marken, förses det

danska tältet med golf af bräder, hvarförutan hvarje värnepligtig erhåller madrass och hufvudkudde, äfvensom ett ylletäcke. Till honom utdelas nämligen en större och en mindre säck, båda formade som madrassöfverdrag. Dessa säckar eller öfverdrag fyllas med sjötång, i hvilken insekter och ohyra ej trifvas, såsom i halmen. För öfrigt tilldelas, som sagdt, hvarje värnepligtig ett ylletäcke. Denna skillnad emellan den danska och svenska lägerutredningen framstår så mycket bjertare, då man ihågkommer, att i Danmark under mötestiden marken icke betäckes med frost och snö, såsom ej sällan inträffar under våra bevaringsmöten.

I hvad mån de ekonomiska villkoren för våra bevaringsynglingar böra förbättras, tilltror jag mig icke såsom motionär kunna utreda; ej heller kan jag tillstyrka Riksdagen att nu dermed befatta sig. Min afsigt är endast att framhålla nödvändigheten af förbättringar, och deras snara vidtagande. Uppskjutes dermed måste ett af tvänne inträffa: antingen att bevaringsinstitutionen blir en olidlig börda för hvarje yngling med vett och ordnade seder — och för de öfriga icke till det gagn den kunde och borde blifva; eller också, att under öfningsmötet en mängd undantagsförmåner måste medgifvas, hvaraf fostras en dålig anda, afund och split. I ena som i andra fallet äfventyrar man att förfela institutionens stora, fosterländska mål. Min vördsamma motion är därför:

att Riksdagen, med uttalande af den åsigt att en förbättring af bevaringsmanskapets ekonomiska villkor är af behofvet påkallad, måtte uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga denna fråga i nådigt öfvervägande samt, efter utredning af hithörande förhållanden, till Riksdagen aflåta nådig proposition i ämnet.

Stockholm den 25 Januari 1873.

A. Adlersparre.